

БУРАХАН АСҚАР

Құқық

- **Құқық** (ағылш. 1. law (наука); 2. right)
– МЕМЛЕКЕТ орнатқан және оның күшімен қорғалатын, жалпыға бірдей қоғамдық қатынастарды реттейтін тәртіп ережелерінің (нормалардың) жиынтығы. Құқықтың түсініктері бірнеше, бірақ мазмұндары біреу-ақ.

Құқықтың екі түрлі түсінігі болады:

- Біріншісі – құқықтың объективтік түсінігі, қоғамның объективтік дамуына сәйкес жаңа қатынастардың қалыптасуы;
- Екіншісі – құқықтың субъективтік түсінігі объективтік қалыптасқан қатынастарды реттейтін, басқаратын нормативтік актілерді уақытында қабылдап бекіту.

Құқық мазмұнының негізгі элементтері:

- қоғамның және
адамдардың мүдде-
мақсатын қорғау,
орындау;

- қоғамды дағдарысқа
ұшыратпай,
экономикалық, саяси,
әлеуметтік, мәдениеттік т.
б. бағытын дамытып,
нығайту;

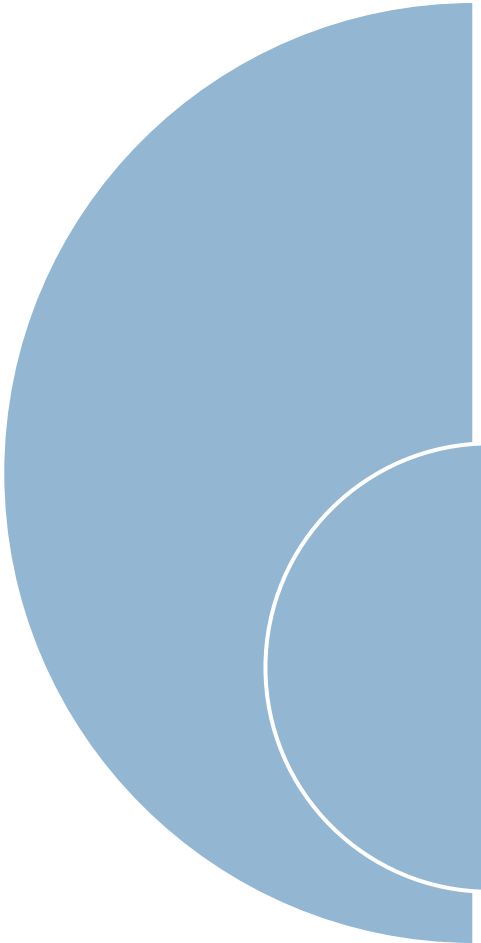

- қарым-қатынастарды
реттеп, басқару;

- мемлекеттік
органдардың,
ұйымдардың құзіретін,
ара-қатынасын реттеп
басқару.

Құқық негіздеріне мемлекеттің басты негізгі заңы — Конституциясы, салалық заңдары және басқа құқық нормалары тұжырымдалған мемлекеттік нормативті актілері жатады. Құқықтың мазмұны құқықтық нормалардың жиынтығынан тұрады.

Құқықтың реттеу функциясы –
нормативтік актілер арқылы
қоғамдық қатынастардың
байланысын, орындалу жолдарын,
бағыттарын анықтап отыру.

Құқықтың қорғау функциясы –
нормативтік актілердің қоғамдағы
қарым-қатынасқа ықпалын, әсерін
күшейту, жаман қатынастарға
тыйым салу.

Құқықтық норма

– құқықтың бір клеткасы, қоғамдық қатынастардың жақсы дамуының үлгісі деуге болады. Ол адам істерінің, жұмысының, тәртібінің шеңберін анықтап, олардың бостандығын және қарым-қатынасын

Жеке және жария құқық

Жеке құқық – бұл оған мемлекет араласпайтын барлық нәрсе.

Жеке қатынастар бұл – өзара бағыну емес келісімді қатынастар.

Жеке құқықтық қатынастар сипатталады: – құқықтық қатынас тараптарының теңдігімен

-құқықтық қатынас тараптарының салыстырмалы бостандылығымен және дербестілігімен;

Жария құқық

- Жария құқық бұл – жария–құқықтық саладағы мемлекеттік қызметті реттейтін құқықтық нормалар. Онымен реттелетін қатынастарда мемлекеттік мүдде көрініс табады. Ол көлденең емес - тік, яғни бағыныстылық қатынастарын реттейді. Жария құқық саласында «тиым салынбағанның барлығы рұқсат етілген» деген емес, «құқық соған жол беретін ғана рұқсат етілген» деген қағидат іске асуы тиіс.

Құқықтық реттеу әдісі дегеніміз — біртектес қоғамдық қатынастарды сапалы құқықтың реттеуді жүзеге асыруға көмектесетін заңдық тәсілдер. Құқықтық реттеудің мынадай *негізгі әдістері* бар:

